

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

Факультет філології й журналістики

імені Михайла Стельмаха

Кафедра української літератури

НІНА ПОЛЯРУШ

АЛЛА ВІННІЧУК

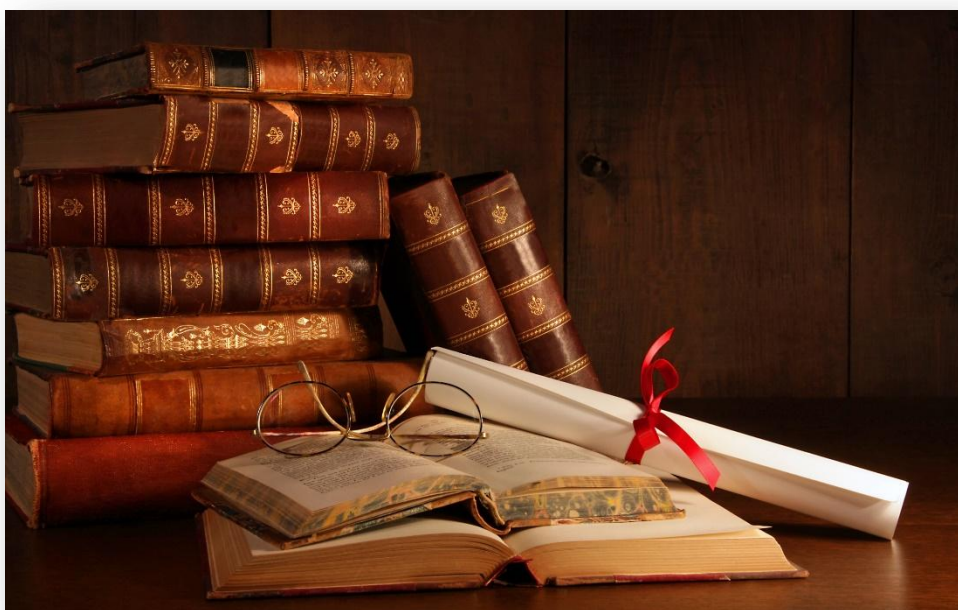
**НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА
З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ**
(курсіві, дипломні, магістерські роботи)

Для студентів освітньо-кваліфікаційних рівнів

бакалавра, магістра

денної та заочної форм навчання

Навчально-методичний посібник

Вінниця 2017

УДК821.161.2.09:001.89(075.8)

ББК83.3(4Укр)в6я73

П54

Поляруш Н.С. Науково-дослідна робота з української літератури (курсів, дипломні, магістерські роботи): Навчально-методичний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра, магістра / Н.С. Поляруш, А.П. Віннічук. – Вінниця, 2017. – 65 с.

Автори-упорядники:

Поляруш Н.С. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського;

Віннічук А.П. - кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Рецензенти:

Мацько В.П. - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови і літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

Хоцянівська І.В. - кандидат філологічних наук, доцент кафедри історії та культури України факультету історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Навчально-методичний посібник розроблено відповідно до державного стандарту, освітньо-кваліфікаційних характеристик щодо оформлення наукових робіт.

У книзі вміщено загальні вимоги до змісту і структури кваліфікаційних робіт студентів освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра, магістра; рекомендації щодо дослідження та написання наукової роботи; нормативні вимоги до оформлення.

У додатках подано перелік методів літературознавчих досліджень, зразки оформлення титульної сторінки, структурування та оформлення заголовків, частин наукової роботи, вимоги до впорядкування списку використаної літератури, орієнтовний перелік тем курсових, дипломних та магістерських робіт.

Затверджено Вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 16 від 22 березня 2017 року).

ЗМІСТ

Вступ	4
Особливості користування посібником	4
Загальні положення	5
Орієнтовні схеми аналізу літературних творів для виконання ІНДЗ	7
Загальні вимоги до курсової та дипломної роботи	9
Структура роботи	9
Етапи виконання курсової та дипломної роботи	9
Оформлення роботи згідно зі встановленими стандартами	15
Прилюдний захист	17
Написання курсової роботи	19
Написання бакалаврської дипломної роботи	23
Написання магістерської дипломної роботи	31
Критерії оцінювання дипломних робіт за кредитно-трансферною системою	41
Додатки	44
Список використаної літератури.....	63

ВСТУП

Підвищення рівня знань, виховання самостійності у навчанні та формуванні навичок науково-дослідної роботи є найголовнішим завданням сучасної вищої школи. У його досягненні чи не найбільша роль належить творчим формам роботи, таким, як індивідуальні навчально-дослідні завдання, курсові та дипломні роботи студентів. Вони є важливими етапами фахової підготовки і передбачають уміння творчо застосовувати набуті знання, демонструвати рівень оволодіння методикою наукового дослідження, вміння аналізувати та узагальнювати літературні факти, працювати з науковими джерелами, самостійно формулювати висновки.

Мета наукової-дослідної роботи – навчити студентів працювати з різноманітними літературними та літературознавчими джерелами, прищепити їм навички бібліографічної роботи, вміння самостійно спостерігати, аналізувати та узагальнювати літературний матеріал, сприяти виявленню творчих здібностей студента. Курсові та дипломні роботи спонукають майбутніх філологів до поглибленого вивчення відомих літературних фактів, знайомлять їх з актуальними науковими проблемами, формують науковий світогляд.

У пропонованому посібнику студенти знайдуть рекомендації, що можуть бути корисними на всіх етапах написання курсової та дипломної роботи: від збору та систематизації матеріалу до оформлення бібліографічного списку і процедури публічного захисту.

Навчально-методичний посібник рекомендовано студентам денної та заочної форм навчання.

ОСОБЛИВОСТІ КОРИСТУВАННЯ ПОСІБНИКОМ

Матеріал посібника розташовано за принципом «від простого до складного»: від рекомендацій щодо виконання індивідуального навчально-дослідного завдання у структурі залікового кредиту, написання курсової роботи до рекомендацій щодо написання магістерської дипломної роботи. Але, оскільки ряд положень, рекомендацій, вимог і правил є спільними при виконанні всіх видів наукових праць, то радимо при здійсненні одного виду

дослідження уважно ставитись до всіх розділів посібника. Так, цілком природно, що приклад – фрагмент «огляд літератури» подається лише один раз – при розгляді структури курсової роботи, складником якої він є. Аналогічно один раз наводиться зразок вступу до наукової студентської роботи у розділі, присвяченому написанню магістерської дипломної роботи, оскільки вимоги до цієї роботи найбільш широкі і складні.

Перший розділ містить загальні положення та вимоги до написання всіх видів студентських наукових робіт – ІНДЗ, курсових, дипломних обох рівнів: положення про структуру наукової роботи, про правила збору, оформлення матеріалу, наукового апарату. Всі вимоги супроводжуються поясненнями та зразками.

Другий розділ присвячено проблемі виконання ІНДЗ та написання курсової роботи з української літератури.

Третій розділ призначено студентам, що здобувають звання бакалавра шляхом захисту дипломної роботи. У ньому подано повний аналіз усіх її структурних підрозділів, детально прокоментовано складні питання, наведено багато прикладів, запропоновано зразки виконання певних фрагментів дипломної.

У четвертому розділі автори намагаються допомогти випускникові ВНЗ зрозуміти специфіку магістерського дипломного дослідження, закріпити набуті навички наукової роботи та побачити її перспективи.

Рекомендуємо звернути увагу на «Додатки», які завершують посібник. Серед них є важливі теоретичні матеріали: класифікація методів наукових досліджень (Додаток 1), зразки оформлення списку використаної літератури (Додаток 2), плану-змісту (Додаток 3), титульної сторінки (Додаток 4), орієнтовний перелік тем курсових та дипломних робіт (Додаток 5).

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Згідно із сучасними вимогами, методологія сучасного процесу навчання полягає в його переорієнтації із лекційно-інформативної на особистісно-

орієнтовану форму самоосвіти студента. Тому самостійні студії студента є одним із основних компонентів його навчальної діяльності.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання використовуються в процесі вивчення програмового матеріалу і представляють собою теоретичну або практичну роботу в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних та практичних занять, охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому. Мета ІНДЗ – самостійне вивчення програмового матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчальної дисципліни, розвиток навичок самостійної роботи» (Вища освіта України і Болонський процес. – Тернопіль, 2004. – С. 319).

На відміну від курсової роботи, яка виконується на старших (3-4) курсах, індивідуальне дослідне завдання студент отримує на всіх етапах вивчення української літератури, починаючи з першого курсу. На молодших курсах ІНДЗ передбачають поглиблене і самостійне вивчення окремих тем. А на старших – безпосередню участь студентів у виконанні наукових досліджень. Темі ІНДЗ визначає викладач, але студенти також мають право запропонувати свої теми. В окремих випадках завдання можуть мати комплексний характер. Тоді до їх виконання можуть залучатися кілька студентів.

ІНДЗ з української літератури передбачає вивчення окремого літературного твору та його аналіз. З цією метою в посібнику пропонуються схеми аналізу літературних творів – епічного та ліричного, а також аналіз художніх образів у драматичному творі. Пропоновані завдання передбачають комплексний аналіз літературного твору. Викладач може запропонувати для ІНДЗ аспектний аналіз твору: роль пейзажу, портрету, художньої деталі, особливостей поезики, аналіз літературознавчої праці, рецензію-відгук тощо.

ІНДЗ виконується письмово і представляє собою твір, есе обсягом до 10 сторінок. ІНДЗ перевіряється викладачем. Питома вага ІНДЗ у підсумковій оцінці сягає 10-20%.

ОРІЄНТОВНІ СХЕМИ АНАЛІЗУ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ

ДЛЯ ВИКОНАННЯ ІНДЗ

Загальний аналіз твору. Епічний твір

Автор, його місце в літературі.

Автобіографічні та біографічні відомості, пов'язані з життєвою основою твору.

Соціально-суспільні умови, в яких було написано твір.

Назва твору (алегорична, символічна, метафорична, сюжетна, образна (чи ні)).

Жанрові особливості.

Тема. Основні ідеї.

Художній конфлікт (соціальний, побутовий, психологічний).

Композиція (експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка).

Правда та художній вимисел.

Проблематика твору.

Аналіз художніх образів.

Мова автора як своєрідність його індивідуального стилю; описи та ліричні відступи.

Народність твору.

Роль твору в суспільному житті свого часу.

Актуальність (чи ні) його для сучасників.

Вплив яких відомих вам авторів відчувається (чи ні) в даному творі.

Відтворення сюжету та образу в інших видах мистецтва (живопис, музика, театр, кіно).

Схема аналізу ліричного твору

Автор, його місце в літературі.

Тематичне спрямування всієї творчості.

Які життєві обставини дали імпульс для написання твору (якщо відомо).

Назва твору (алегорична, метафорична, символічна; сюжетна, образна (чи ні)).

Провідні мотиви. Основна думка.

Жанр.

Композиція (якщо є).

Ліричний герой.

Образи, символи (якщо є) твору.

Сюжетні лінії (якщо є).

Настрій (мінорний, мажорний).

Художні засоби.

Віршований розмір, рима.

Місце твору в доробку поета.

Його актуальність на сьогодні.

Схема аналізу художніх образів у драматичному творі.

Анкетна характеристика героя (Хто? Звідки? Якого роду? Чим займається?).

Персонаж епізодичний, другорядний чи головний.

Чи є в нього прототип ?

Портрет героя (відповідність чи невідповідність його внутрішньому світу).

Характер персонажа поданий у розвитку чи епізодично.

Соціальне звучання образу.

Пов'язані з даним героєм проблеми, які порушує автор.

Психологічна складність характеру (духовне багатство, моральна краса чи потворність).

Місце і роль персонажа в сюжеті, його зв'язок іншими героями (зв'язок життєвий, емоційний, духовний).

Мова як засіб самовираження персонажа.

Ставлення до нього інших дійових осіб.

Ставлення автора до героя.

Актуальність проблем, порушених письменником через персонажа.

З якими відомими вам героями співвідноситься образ даного твору? Що в них спільного, а що відмінного?

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ ТА ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Чіткість структури: поділ на розділи, підрозділи, спосіб їх позначення.

Логічна послідовність у викладі матеріалу.

Переконливість аргументації.

Посилання на наукову та методичну літературу.

Точність та стислість формулювань.

Конкретність висновків.

Стандартне оформлення згідно встановлених єдиних вимог: титульний лист єдиного зразка, нумерація сторінок, поля, тверда палітурка для дипломної роботи тощо.

Грамотність (орфографічна, пунктуаційна, стилістична). Додержання наукового стилю.

Наявність електронного носія.

СТРУКТУРА РОБОТИ

Титульна сторінка.

План – зміст із зазначенням сторінок.

Вступ (не більше 3% тексту).

Основна частина з поділом на розділи:

Теоретичний розділ – переважно реферативний за характером, який вміщує огляд літератури, аналіз проблематики, обсягом до 15% тексту.

Аналітичний розділ як головна, центральна частина.

Методичний (якщо це передбачено) розділ.

Висновки (до 5% загального обсягу роботи).

Список використаної літератури.

Додатки (якщо є).

ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ ТА ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Написання курсової та дипломної роботи передбачає послідовне виконання таких етапів:

1. Вибір теми, складання робочого плану.
2. Вивчення рекомендованої літератури і формування бібліографічної картотеки.

3. Збір ілюстративного матеріалу, його класифікація.
4. Узагальнення результатів аналізу у вигляді опису, створення тексту роботи.
5. Оформлення роботи згідно встановлених стандартів.
6. Публічний захист.

Розкриємо суть кожного із названих етапів.

Вибір теми, складання робочого плану

У виборі теми студента орієнтує науковий керівник, але і сам студент може виявити творчу ініціативу. У деяких випадках дипломна робота є логічним продовженням курсової роботи. Тема повинна бути науково актуальною і мати практичну цінність.

Для того, щоб робота мала послідовний і логічний характер, а її автор працював не хаотично, а цілеспрямовано, реалізуючи поставлену мету, необхідно розробити план, хоча б попередній, так званий робочий. Він має вигляд плану – рубрикатора, що складається із окремих рубрик (пунктів). Пункти плану – це хід роздумів щодо вирішення поставленої проблеми, кроки до наступного послідовного опису теми, окремі положення, які стануть назвами розділів і підрозділів роботи, тому вони мають бути об'єднані внутрішньою логікою дослідження. План стане також основою змісту роботи; зміст у роботі обов'язковий і подається на наступній після титульного листа сторінці із зазначенням нумерації.

Обов'язковими рубриками плану-змісту є:

Вступ.

Назви розділів (підрозділів) основної частини (їх кількість залежить від типу та рівня роботи).

Висновки.

Список використаної літератури.

Факультативною (необов'язковою) частиною плану є рубрика «Додатки».

Вивчення рекомендованої літератури і формування бібліографічної картотеки. Поняття про науковий апарат дослідження

Знайомство з науковими джерелами краще розпочинати із підручників, посібників, монографій, а потім – статей у періодичних виданнях.

Поширеною помилкою є прагнення студентів обмежитися тільки підручниками. Слід пам'ятати, що підручник використовується на початковому етапі роботи і допомагає окреслити її загальні контури. Студент неодмінно має звернутися до монографій, спеціальних робіт, статей тощо. Тільки за таких умов можливе створення повноцінної теоретичної частини. Науковий керівник рекомендує студенту тільки основну літературу. Пошуком додаткової літератури займається студент, працюючи з каталогами, бібліографічними покажчиками, у мережі «Інтернет» тощо.

Вивчення наукових джерел обов'язково супроводжується виписками у вигляді переказу основних положень або їх дослівної передачі – цитат.

Уводячи у текст роботи цитату або її переказ думок із наукового джерела, треба грамотно оформити посилання. Тільки в такому разі про курсову чи дипломну роботу говорять, що вона має **«науковий апарат»**. Без наукового апарату наукової роботи не буває. До наукового апарату входить також список використаної літератури. Тому, читаючи наукову літературу і складаючи картотеку, треба одразу правильно оформляти виписки; після цитати мають бути посилання на: а) автора (прізвище та ініціали), б) назву книги або статті, в) місце видання, г) рік видання, д) сторінку. Скорочення при написанні прізвища автора та назви книги неприпустимі. Скорочення назв міст, де знаходиться видавництво, також є усталеними і не допускають власних варіантів; назва столиці, як правило, скорочується до першої літери (Київ – К.), назва решти міст зазвичай пишеться повністю (Вінниця, Черкаси, Чернівці).

Слід зазначити, що посилання на використану літературу оформлюються по-різному залежно від того, звідки взято цитату – з книги (монографії), збірки статей чи періодичного видання (журналу, газети).

Зразок оформлення бібліографічного посилання див. у «Додатку 2».

Важливо одразу, ще до початку роботи, звернути увагу на особливості посилань і пунктуально дотримуватися правил їх оформлення в процесі збору матеріалу, а пізніше – в процесі написання роботи.

Збір ілюстративного матеріалу, його класифікація

Збір матеріалу проводиться методом розписування його на картки. Поширеною помилкою є виписування не на картки, а в зошит. Це значно ускладнює подальшу класифікацію матеріалу.

На кожній картці записується тільки один приклад, одне джерело з повним посиланням. Розмір картки – пів стандартного аркушу. Залежно від мети та завдань роботи на картки виписуються портретні, пейзажні, психологічні характеристики, художні засоби тощо.

Увага! Для одержання точних і об'єктивних висновків у курсовій чи дипломній роботі необхідно виписати **всі приклади**, які є в тексті, хоча, звичайно, не весь матеріал увійде в остаточний варіант роботи. Однак саме такий підхід, який називається методом суцільної вибірки, допоможе побачити той чи інший літературний факт більш детально вибудувати цілісну, а не фрагментарну картину цього явища і зробити об'єктивні висновки. Нижче подано зразки карток. Звернувшись до наведених прикладів, ви зможете порівняти своє перше враження про героя з остаточним і побачити, як опис зовнішності поступово переростає у психологічну характеристику героя.

Зразок картки.

Картка 1. Портрет Чіпки

Ішов справді парубок. На перший погляд йому, може, літ до двадцятка добиралося. Чорний шовковий пух тільки що висипався на верхній губі, де колись малося бути вусам; на мов стесаній борідці де-где поп'ялось тонке, як павутиння, волоссячко. Ніс невеличкий, тонкий, трохи загострений; темні карі очі – теж гострі; лице довгобразе – козаچه; ні високого, ні низького зросту, – тільки плечі широкі та груди високі... Оце й уся врода. Таких парубків часто й густо можна зустріти по наших хуторах та селах. Одно тільки в нього неабияке – дуже палкий погляд, бистрий, як блискавка. Ним світилася якась незвичайна сміливість і духовна міць разом з якоюсь хижою тугою (Панас Мирний. Твори в трьох томах. – К., 1976. – Т. 2. С. 36).

Картка 2. Портрет Чіпки

Отак жив Чіпка, ріс, виростав у голоді та у холоді, у злиднях та недостачах. І все сам собі, як палець. Другі до дітей, до гурту, а він знай самотою, самотою...

Забереться, було, у бур'яни, нарве квіток, назбира кузьок та й грається ними нишком. А до людей, до дітвори – ні! Чіпка мав добру пам'ять: з неї ніколи не виходила думка, що він «виродок»; він ніколи не забував бабиної ради... Собі на лихо, разом з добрими думками у малому серці ворушилося щось недобре, невпокійне... Розбуджене, воно не давало йому забутися, ніколи не прощало нікого, коли бачило яку помилку... І росло лихо в його серці – і виростало до гарячої відплати, котра не зна ні впину, ні заборони... Не було тоді нічого, перед чим би він оступився; яка б страховина перед ним не вставала – не злякати їй його відважного духу, упертої думки, палкого серця... Такому нема на світі нічого такого, чого б він злякався. Ні бог, ні люди не страшні йому... Бог страшний злomu, а Чіпка дума, що він добрий, а лихі люди його дратують.

Картка 3. Портрет Чіпки

Дощ давно вже перестав; хмари розійшлися; вплив ясний місяць, заглядав у вікна, а на долівці й по стінах розмальовував чудні якісь виводи-узори. Мотря тихенько підвелась, підійшла крадькома до лави, де спав Чіпка, заглядає у його бліде лице. Очі йому від знемоги закрилися, зуби зціплені, вид – страшний, грізний. У матері аж серце боляче повернулося од того виду страшного...

– Хай тебе криє мати божа від усього лихого, – шепче вона. – Спи, сину, може, переспши.

Та, прокинувши на полу ряднину, лягла й сама хоч задріммати.

Тепер Чіпку не напала пропасниця, тільки помарнів на виду трохи. Зате сум обняв його голову. Такий сум та журба, що аж дивно: як-таки такий молодий парубок, та такий сумний!

Картка 4. Портрет Чіпки

Після того – не пізнати Чіпки: з лиця спала давня туга, очима не виглядав смуток; став він веселіший, привітніший; іноді можна було й пісню почути від його... Щастя його манить до себе, пестить, голубить доброю надією; світ йому любо усміхається, хоч і бачить він у йому лиха багато, плачу, лементу... Він тепер дивиться на його не злим оком; прислухається чутким серцем; хочеться йому увесь мир обняти, втерти йому сльози, утихомирити горе...

Картки є робочим інструментом для класифікації матеріалу самим студентом, вони заповнюються від руки. Картки не здаються разом із роботою. Але це не означає, що при їх оформленні можна допускати неточність, недбалість. Щоретельніше оформлений ілюстративний матеріал, то легше працювати над текстом наукової роботи. Важливо зрозуміти, що картка є необхідним і зручним знаряддям праці дослідника, вона допомагає не тільки збирати, але й акумулювати знання щодо проблеми. Адже на картках дуже зручно робити помітки та позначення: виділяти умовними значками найбільш важливі елементи (поставивши поряд, наприклад, знак оклику), незрозумілі місця відділяти знаком питання (тоді ефективнішою буде консультація з викладачем), підкреслювати тропи, надписувати із зворотної сторони картки свої думки з приводу наведеної цитати, шляхом нумерації показувати її зв'язок з іншим матеріалом. У такому разі картка стає свідченням творчої роботи студента над обраним художнім текстом чи критичними матеріалами.

ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ ЗГІДНО ЗІ ВСТАНОВЛЕНИМИ СТАНДАРТАМИ

Обсяг: Закінчена магістерська робота за обсягом повинна мати 80-100 сторінок, кількість джерел – від 60 одиниць; дипломна робота бакалавра – 60-80, кількість джерел – від 50 до 80 одиниць; курсова робота – 25-30, кількість джерел – від 30 до 60 одиниць. Роботи друкуються на стандартних аркушах А4 (з одного боку аркушу).

Нумерація: всі види наукових робіт повинні мати єдину наскрізну нумерацію. Нумерація починається з першого аркушу змісту, титульна сторінка в загальну нумерацію не включається, номер проставляється арабськими цифрами праворуч по верхньому полю.

Розділи нумеруються арабськими цифрами; список використаної літератури і додатки порядкового номеру не отримують.

Заголовки розділів пишуться великими літерами жирним шрифтом по центру тексту. Крапка в кінці заголовку не ставиться. Але якщо заголовок складається з двох речень, то після першого ставиться крапка. Заголовки підрозділів пишуться малими буквами (крім першого слова) і розташовуються також по центру. Відстань між заголовком і текстом – 15 мм, між заголовком розділу і заголовком підрозділу – 8 мм.

Кожний розділ рекомендується починати з нової сторінки. Підрозділів ця вимога не стосується.

Додатки: у додатки виносяться таблиці, ілюстративний матеріал; кожний додаток розміщується на окремій сторінці. Додатки знаходяться в абсолютному кінці роботи, тобто після списку використаної літератури.

Правила цитування: цитата може традиційно подаватися в лапках; в роботах останнього часу ширше використовуються комп'ютерні графічні можливості оформлення цитат – курсив, підкреслювання, розмір шрифту. Можливе позиційне виділення цитати, тобто розташування ілюстративного матеріалу з нового рядка, частіше це стосується поетичних рядків. Якщо цитата виділяється позицією в тексті, то лапки не використовуються. Якщо після цитати у тому ж рядку в дужках вказується джерело цитування, то пунктуаційний знак після цитати не ставиться, **наприклад:**

Мій перший вірш написаний в окопі,

На тій сипкій од вибухів стіні,

Коли згубило зорі в гороскопі

Моє дитинство вбите на війні

(Ліна Костенко «Мій перший вірш написаний в окопі»)

Якщо вказівка на джерело цитування йтиме наступним рядком, то пунктуаційний знак після цитати обов'язково ставиться:

Поезія – це завжди неповторність,

Якийсь безсмертний дотик до душі.

Ліна Костенко

Після цитати чи переказу її змісту обов'язковим є посилання на автора. Це посилання подається у квадратних або круглих дужках цифрами: перша цифра відповідає номеру роботи у бібліографічному списку, друга – номеру сторінки: [17, с. 125]; якщо є потреба вказати і том, то він позначається римською цифрою: [12, Ш, с. 5]. Можна використовувати й інше оформлення, без скорочення слова «сторінка»: [17: 125], [12, Ш: 5]. Після цитати перед дужками крапка не ставиться.

Таке посилання на джерело здійснюється вже в чистовому варіанті завершеної роботи. Під час роботи, у чернетці, доцільно замість першої цифри вказувати прізвище автора (повністю або скорочено) або перше слово назви твору: [Шевченко, 124]. Це дозволить уникнути плутанини і помилок, пов'язаних із постійним розширенням списку літератури під час роботи.

Якщо використовується декілька робіт одного автора (а таке буває досить часто), після прізвища потрібно зазначити рік видання книги: [Бахтін, 1970, 15].

Цитата оформлюється як підрядне речення або пряма мова.

Наприклад:

Б. Ніколаєв вважає, що «у сучасному літературознавстві концепт М. Бахтіна про те, що літературний жанр має власну творчу пам'ять і відтворює себе у кожному новому тексті даного жанру став аксіоматичним» [14, с. 74].

М. Стеблін – Каменській зазначає: «Час у міфах ніколи не абстрагований від свого конкретного змісту» [19, с. 355].

«Шванк... різко опонує куртуазній літературі, вводить побутове тло, у стилістичному плані тяжіє до анекдот» – вважають літературознавці [34, с. 55].

ПРИЛЮДНИЙ ЗАХИСТ

Захист дипломної роботи. Завершена і відповідно оформлена дипломна робота підписується студентом і науковим керівником. Кафедра приймає рішення допустити роботу до захисту, якщо в наявності є позитивна рецензія опонента і здійснений успішний попередній захист. Студенти, які вчасно не підготували роботи, до захисту не допускаються.

Захист проходить за затвердженим ДЕК протоколом:

1. Голова комісії оголошує прізвище студента, тему наукової роботи, прізвища наукового керівника та рецензента і надає йому слово.

2. Студент коротко викладає суть свого дослідження і основні висновки.

Виступ студента здійснюється за схемою і містить ряд загальноприйнятих кліше.

Увага! Приблизна схема виступу студента на захисті:

– звертання до голови ДЕК, до комісії та присутніх;

Шановний голово! Шановні члени Державної екзаменаційної комісії!

– оголошення теми доповіді, обґрунтування її актуальності, наукової новизни та практичної цінності;

Вашій увазі пропонується дипломна робота на тему: «...». У виборі цієї теми ми керувалися її актуальністю, яка полягає в Наукову новизну нашої роботи ми вбачаємо в тому, що в ній з нових позицій розглянуто.... Практична цінність роботи полягає в можливості застосування її результатів у процесі викладання курсівРобота складається зі Вступу, двох розділів основної частини, висновків, списку використаної літератури із 50 назв, додатків (якщо є).

– визначення мети, завдань, джерел;

Мета дипломної роботи... Джерелами роботи стали... У своєму дослідженні ми керувалися... методами, тому, що, на наш погляд, саме вони дозволяють....

– стислий виклад суті дослідження та висновків.

У першому розділі нашої роботи досліджено У другому розділі розкрито... Проведене дослідження дозволило зробити такі висновки:....

3. Присутні ставлять питання.

4. Науковий керівник виступає з відзивом про роботу.

5. Опонент виступає з рецензією на роботу, висловлює зауваження та пропонує оцінку.

6. Студент відповідає на питання та зауваження опонента.

Процедура захисту суттєво впливає на остаточну оцінку роботи. Якщо студент зможе довести, що він виконав дослідження самостійно, вільно володіє літературознавчою термінологією, знає імена вчених та назви праць, які стосуються його роботи, то комісія може винести рішення про підвищення оцінки порівняно з тією, яку пропонує рецензент.

Усі етапи виконання наукової роботи студент обговорює із науковим керівником. При цьому для дипломної роботи оформлюється відповідний бланк «План – завдання», який затверджується на засіданні кафедри на початку навчального року.

Кожний етап роботи контролюється викладачем. Що краще виконано підготовчу роботу, вивчено наукові джерела, викладено основні теоретичні положення, виписано максимальну кількість прикладів, то легше формулювати принципи класифікації і описування матеріалу, визначати композицію роботи, узагальнювати спостереження.

Захист курсової роботи проводиться після прочитання її в чистовому варіанті викладачем, після його рецензування і виставлення попередньої оцінки. Захист відбувається перед комісією, затвердженою кафедрою, в присутності студентів. Комісія складається з 2-3 викладачів, в т.ч. наукового керівника роботи. Обов'язково ведеться протокол захисту із зазначенням остаточної оцінки і додається до курсової роботи. Протокол зберігається в архіві кафедри протягом встановленого часу.

НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги

Курсова робота з літератури є студентським літературознавчим дослідженням певної наукової проблеми із широким залученням матеріалу з художніх та наукових джерел. Науково-дослідна праця, яку виконує студент, збільшує коло його філологічних знань, розвиває творчі здібності та аналітичне мислення, сприяє виробленню дослідницьких умінь і прищепленню навичок літературознавчого аналізу художнього тексту. Майбутній учитель готується до практичної діяльності в школі, основою якої є здатність до літературознавчого аналізу літературного твору на сучасному науковому рівні.

Тема курсової роботи містить проблему, актуальну в сучасному літературознавстві. Як правило, аналізується художній твір, що вивчається в школі. Проте кілька тем, з числа запропонованих студентам, можуть виходити за межі чинних шкільних програм: майбутній учитель мусить володіти значно більшими філологічними знаннями, ніж його учні, викладати творчість класиків у широкому літературному контексті. Програми змінюються – і майбутні вчителі мають бути готовими до введення нових імен і творів у коло літературної освіти учнів. Так, останнім часом у суспільних науках все більшої популярності набувають дослідження з гендерних питань. Не пройшло це явище і повз літературознавство. Актуальними стали теми, пов'язані з висвітленням ролі жінки у сучасному світі, у письменстві. Цікавою для вивчення саме в цьому аспекті є творчість таких письменниць, як О. Кобилянської, О. Забужко, Є. Кононенко, М. Матіос. Незважаючи на те, що навіть вузівські посібники і підручники мають обмаль матеріалу, теми, пов'язані з цими іменами, викликають жвавий інтерес студентів, і з цим не можна не рахуватись.

Студент має осмислити тему, простежити історію її висвітлення в науці, визначити свою позицію в дискусіях навколо твору, що розглядається, проаналізувати текст у певному аспекті і, користуючись обраним методом, створити цілісну концепцію розв'язання поставленої проблеми, викласти

результати дослідження у формі зв'язного, грамотного, стилістично вивіреного тексту.

Курсова робота – це окремий заліковий кредит навчальної дисципліни, вона оцінюється як вид самостійної навчальної діяльності студента.

Студентам надається право вільного вибору теми з кафедрального переліку. Студенти мають право самі запропонувати свої теми, обговорити і узгодити їх з науковим керівником.

Вимоги до вступу

Вступ має стандартну, фіксовану структуру, в якій відображаються такі рубрики:

- актуальність теми;
- мета та конкретні завдання роботи;
- об'єкт, предмет;
- теоретико-методологічна основа;
- методи дослідження;
- практична цінність виконаного дослідження;
- апробація (якщо є);
- структура дослідження.

Примітка. Щодо наукової новизни, то її формулювання може бути відсутнє у курсовій роботі, оскільки вона має частково реферативний характер, натомість автор може вказати, яким є його творчий внесок у дослідження проблеми.

Актуальність теми визначається теоретично-науковою та прикладною потребою в такому дослідженні. Актуальність полягає і в тому, що обрана тема є недостатньо висвітленою в науковій та методичній літературі або викликає різночитання.

Вірогідно, актуальність теми курсової роботи як початкового етапу науково-дослідницької діяльності полягає перш за все в знайомстві студента із даною темою, у творчій праці над її розкриттям та у спробі власної інтерпретації літературного явища. Все це допоможе вдосконалити філологічну підготовку фахівця, поглибити знання методів і методик аналізу художнього тексту, краще оволодіти методами літературознавчого аналізу, набути вміння

розкривати образи літературних героїв, психологізм художніх творів, їх зв'язок з історико-культурною епохою та підготувати студента до написання наукових робіт більш високого наукового рівня.

Мета і завдання визначаються відповідно до обраної теми; їх формулюють, роблячи акцент на дієслові: *опрацювати* художні тексти та теоретично-критичний матеріал; *з'ясувати* філософські засади художнього методу; *провести* текстовий та літературознавчий аналіз твору; *зробити* відповідні висновки тощо.

Методи дослідження: спочатку можуть бути перераховані всі використані методи, потім потрібно обґрунтувати вибір саме обраних методів, вказати основний та допоміжні з них. (Класифікацію методів та коментар до них ви знайдете в «Додатках»).

Матеріал дослідження: перераховуються назви художніх текстів, збірок, цикли поезій, епістолярна спадщина письменника, мемуарна література тощо.

Вимоги до основної частини

Основна частина складається, як правило, з двох розділів (загальний обсяг курсової роботи становить 25 сторінок, тож більша кількість розділів нереальна для ґрунтовного опрацювання). Кожний розділ раціонально поділити на декілька підрозділів.

Рубрикація може здійснюватися по-різному, але зараз найчастіше використовується комбінація цифр, якими позначається порядковий номер розділу та його підрозділів. Наприклад, в розділі 1 нами виділено три підпорядковані підрозділи; тоді підрозділ перший подається за номером 1.1; другий – 1.2; третій – 1.3, де, відповідно, перша цифра є номером розділу, а друга цифра – номером підрозділу. Якщо в розділі 2 також буде виділено 3 підрозділи, то відповідно нумерація рубрик зміниться таким чином: 2.1; 2.2; 2.3.

Розпочати основну частину можна оглядом літератури: автор називає наукові праці, в яких висвітлюється та сама тема, що й у його курсовій роботі, та анує ті частини праць, які дотичні до обраної ним теми.

У центрі основної частини перебуває літературознавчий аналіз художнього твору (творів). Як правило, предметом дослідження курсової роботи стає невеликий епічний чи драматичний твір, цілісний аналіз якого потребує значно серйознішого та детальнішого дослідження, а новела чи оповідання або, в разі звернення до великого за обсягом твору, – аспектний аналіз певної його частини.

Вимоги до висновків

Кожний розділ курсової роботи має завершуватися коротким висновком-резюме, якого доходить студент у результаті цього етапу свого дослідження. Цей висновок складає останній абзац кожного розділу і не відділяється від попереднього словом «висновки». Після тексту двох розділів подається підсумкова частина всієї праці, яка має заголовок: **Висновки**. Вона не містить нових літературознавчих ідей, а лише системно повторює провідні положення попередніх частин. Аргументація цих положень не повторюється, цитати з художніх та наукових творів не наводяться. Студент передає концепцію своєї роботи, яка має бути сформульована лаконічно і чітко, логічно послідовно, цілісно та стисло.

Висновки відзначаються конкретністю і відбивають концепцію роботи. Кожний пункт висновків має містити певне положення, виражати концептуальну сутність розділів та підрозділів у порядку їх розташування в тексті. У цій заключній частині тексту курсової роботи не слід цитувати – студент підводить підсумки зробленого і стисло викладає провідні думки, яких дійшов у ході наукового пошуку, не повторюючи їх доведення, а лише констатує.

Вимоги до списку використаних джерел

Література, використана в курсовій роботі, подається одним списком, розташовується в алфавітному порядку і оформлюється відповідно до сучасних бібліографічних вимог. У список вносяться джерела, процитовані в роботі, ті, на які були посилання, а також інші, на які не було посилань, але вони дотичні до теми дослідження і опрацьовані студентом.

НАПИСАННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Загальні положення

Бакалаврська робота є формою науково-дослідної діяльності студентів, її захист відбувається на державному іспиті. Захист дипломної роботи тотожний державному екзамену. Студентське дослідження із української літератури відтворює знання випускника з цих предметів та виявляє його здібності до наукової роботи.

Робота має бути результатом самостійного дослідження, проведеного студентом. Спрямування наукового пошуку переважно практичне. Обсяг тексту в 60 сторінок не допускає широких формулювань і громіздких завдань.

У формулюванні теми бакалаврської наукової роботи має бути літературознавча проблема. У літературознавстві перевага віддається недостатньо висвітленим сучасними науковцями проблемам або тим, що стали предметом дискусій чи конфлікту інтерпретацій.

При написанні бакалаврської роботи студент зобов'язаний посилатися на авторів висловлених думок та джерела, з яких запозичено матеріал. Він повинен стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати дослідження, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

Дипломна робота має бути належним чином структурована, містити частини, обов'язкові для наукових робіт усіх рівнів:

Вступ

Основна частина

Висновки

Список використаної літератури

Додатки (за потреби).

Вимоги до вступу

Вступ до дипломної роботи на звання бакалавра за своєю структурою тотожний вступам до науково-дослідних робіт вищого рівня – магістерській дипломній роботі, кандидатській та докторській дисертаціям. Різниця у рівні науковості та самостійності цих робіт. У вступі до курсової роботи студенти вже частково використовували доступні їм пункти вступу; в дипломних роботах

як на звання бакалавра, так і на звання магістра потрібно наповнити конкретним змістом всі нижчі подані рубрики:

- актуальність теми;
- мета і завдання роботи;
- об'єкт та предмет дослідження;
- наукова новизна;
- теоретико-методологічна основа роботи;
- методи дослідження;
- практична цінність виконаного дослідження;
- апробація;
- структура роботи.

Визначаючи **актуальність** дослідження, студент повинен встановити стан розробки наукових проблем, поставлених ним у роботі. Він доводить актуальність теми свого дослідження, критично оцінює існуючі варіанти розв'язання заявленої проблеми. Недостатня чи неповна вивченість того чи іншого питання, можливість застосування нових підходів до вирішення назрілої проблеми становить актуальність даної теми. Тому саме тут може знайти місце короткий огляд наукової літератури, особливо критичний огляд, коли студент зазначає неповноту чи недосконалість тієї чи іншої концепції і пропонує свої доповнення до неї.

Примітка. Вступ до роботи може містити огляд критичної літератури. Але якщо досліджуваній проблемі присвячено багато наукових праць, в яких наявні різні та суперечливі концепції, то є сенс присвятити цьому питанню окремий розділ основної частини.

Формулюються **мета і завдання** роботи. Вони визначаються темою дослідження, при цьому мета має більш загальний характер, а завдання її конкретизують.

Наприклад. Так, якщо тема дипломної «Творчість Олександра Довженка періоду другої світової війни», то мета ставиться така: з'ясувати своєрідність воєнного періоду творчості Олександра Довженка, його значення в процесі творчої еволюції митця; внесок митця в українську літературу цього періоду,

особливості художнього трактування Олександром Довженком проблем історичної пам'яті, гуманізму.

Наступним кроком визначаються **завдання роботи**, які повинні бути цілком конкретними та відповідати етапам роботи над проблемою; їх виконання уможливить висновок про те, які етапи пройшов у своїй творчості письменник, з чим вони були пов'язані і як відобразились у його творчості. Завдання – це конкретні етапи реалізації мети роботи, тому дуже важливо сформулювати їх чітко, лаконічно і зрозуміло. Завдання повинні кореспондувати (узгоджуватися) з розділами і підрозділами дипломної.

Визначаючи три завдання, ми ніби ставимо три відповідних питання до себе: «які основи...?», «які причини...?», «в чому синтез...?», і ми повинні усвідомлювати, що всі запитання повинні одержати відповіді в процесі дослідження, а відповіді стануть положеннями остаточних «Висновків».

Продовжимо наш *приклад*. Вказана вище мета диктує такі завдання:

- визначити становище української літератури в умовах тоталітаризму;
- розкрити форми і масштаби духовного опору творчої особистості системі, режимові;
- з'ясувати витoki і вияви стилю Олександра Довженка в його військовій прозі.

Проілюструємо зв'язок завдань роботи з висновками.

Висновки до дипломної, наприклад, яка тут розглядається, повинні бути сформульовані приблизно так:

В історії української літератури творча спадщина Олександра Довженка періоду війни є вартісним мистецьким явищем. Приступивши до письменницької діяльності вже зрілим художником, визнаним майстром кінематографа, Олександр Довженко протягом чотирьох воєнних років створив значний літературний доробок, який засвідчує його яскравий талант письменника, художню і світоглядну еволюції митця – його відхід від вузькoкласових ідей і орієнтацію на національні та загальнолюдські ідеали.

Глибоко тверезою оцінкою суворої дійсності, по-новаторськи оригінальною проблематикою, сміливими передбаченнями, виразним національним колоритом, гуманізмом естетичних принципів, зухвалими

мистецькими пошуками з орієнтацією на європейську духовну спадщину митець протистояв уніфікації, утилітарності, штучній герметизації літератури. Звільнившись від тотального контролю, численних догм та канонів тоталітарної системи, письменник вийшов на національні та загальнолюдські обрії і збагатив вітчизняну літературу вартісними художніми здобутками, які дали відчутний імпульс для відродження української культури, що сталося в наступні роки.

Публікації з теми дипломної:

(тема статті, поданої до збірника)

1. *Катарсис. Олександр Довженко в роки війни. «Україна в огні» // Українська література в шкільному вивченні. 10-11 класи: Книга для вчителя. Випуск 1. – Кіровоград, 1995. – 0,7 арк.*

Автор бакалаврської роботи визначає **об'єкт та предмет** дослідження. Зазвичай диференціація цих структурних явищ становить певні труднощі для студента.

Потрібно пам'ятати, що **об'єктом** дослідження може бути певний художній напрям, художній твір, життєпис його автора, їх вивчення у ВНЗ. **Предмет** завжди міститься в межах об'єкту, він значно конкретніше вказує, над чим саме працюватиме майбутній педагог - це або конкретний структурний елемент тексту (проблематика, ідейний зміст, композиція, образи-персонажі, стиль тощо), або конкретний аспект його прочитання (феміністичні мотиви, філософські ідеї, національно-визвольний пафос тощо).

Наприклад: в темі «Поетика малої прози Романа Іваничука» **предмет** дослідження – поетика малої прози Романа Іваничука в аспекті проблематики, композиції, художнього мовлення.

Об'єкт дослідження – збірки новел «Прут несе кригу», «Не рубайте ясенів», «Сині ночі».

У вступі мають бути названі провідні **методи дослідження**. У галузі літературознавства використовуються такі методи, як біографічний, культурно-історичний, еволюційний, компаративний, духовно-історичний, формальний, міфологічний, структуральний, текстуальний, деконструкції та інші. Оскільки бакалаврська робота є деякою мірою реферативною, студенти застосовують

також метод систематизації та узагальнення наукових даних і передового педагогічного досвіду.

Однак досить часто, маючи змогу вибрати поміж багатьох різноманітних методів, студенти віддають нічим не обґрунтовану перевагу біографічному методу, мабуть, як одному з більш доступних і зрозумілих ще із шкільних часів. При цьому його помилково розуміють як спосіб передати, переказати біографію письменника, тоді як насправді біографічний метод передбачає насамперед аналіз творчості письменника у зв'язках з фактами його біографії, іншими словами, це є один із засобів дослідження літературних творів, а не можливість перерахувати факти з життя видатної людини, навіть якщо ці факти дуже цікаві.

Автор має показати у вступі, що його роботі притаманна **наукова новизна**. Для цього він перелічує (анотує) ті положення тексту, які він особисто запропонував як розв'язання поставлених проблем. Зіставляючи їх із відомими науці, він описує ступінь новизни, роблячи акцент на слові «вперше»: вперше запропоновано, вперше визначено, вперше удосконалено, вперше систематизовано, дістало подальший розвиток.

Студентське дослідження повинно мати **практичне значення**. У вступі пояснюється, де, за яких умов і ким можуть бути застосовані результати науково-дослідної праці, що пропонуються.

Апробація. Результати бакалаврської роботи слід апробувати. Задля апробації студент до захисту доповідає зміст свого дослідження студентському та викладацькому колу, бере участь у його обговоренні, експериментує під час педагогічної практики. Автор вказує, на яких науково-практичних конференціях він виступав з доповідями й повідомленнями, чи обговорювалася його робота на засіданнях кафедри, наукового студентського товариства тощо.

У разі опублікування окремих положень роботи, студент подає список публікацій.

Вимоги до основної частини

Перший розділ основної частини бакалаврської роботи є літературознавчим, тож містить науковий матеріал з історії української літератури, теорії літератури та літературної критики. Студент досліджує певне літературне явище: визначає місце твору в історії літератури; окреслює риси його художньої специфіки, користуючись сучасними науковими категоріями; аналізує конкретний художній текст (або тексти), поцінуючи його за законами літературної критики.

У роботі має розглядатися одна літературознавча проблема, яка є актуальною і малодослідженою в сучасній науці або викликала літературознавчу дискусію, різночитання науковців. Це може бути проблема визначення ідейно-тематичної основи твору чи його художньої форми. Пошуковувач звання бакалавра може зосередитися на розв'язанні проблеми, пов'язаної з характеристикою теми, мотиву, проблеми, ідеї твору, а також його жанрової специфіки, композиції (сюжету, позасюжетних компонентів, маргінальних її складових – назви, присвяти, епіграфа), образів, виражальних засобів мови.

Варто досліджувати проблеми художньої специфіки твору, які сьогодні особливо актуальні в науці про літературу, стали предметом напружених роздумів науковців та їх гострих дискусій: інтертекстуальність художнього тексту, хронотоп у творі, стильова домінанта творчості митця тощо.

Студент повинен дослідити історію питання, тобто дати історіографічну довідку із зазначенням праць, у яких ставилася й певним чином розв'язувалася ця проблема, та своєю оцінкою позиції їх авторів.

Далі майбутній бакалавр викладає своє бачення проблеми, пропонуючи власну (оригінальну чи запозичену в інших та систематизовану й розвинену ним) інтерпретацію літературного явища. Інтерпретуючи художню літературу, студент має пам'ятати:

– Література – це вид мистецтва, тому головний критерій її поцінування – художній рівень тексту.

– Літературний твір має розглядатися в кількох контекстах: історичному – пов'язуватися з долею нації в певну історичну добу; мистецькому та культурологічному, має визначатися місце твору в загальній творчості автора, в літературному процесі доби, в тогочасній літературній критиці, і врешті – у світовій літературі.

– Автор дослідження зосереджує свою увагу на роботі з художнім текстом: наводить висловлювання та епізоди й інтерпретує їх, тлумачачи образ та засоби художнього зображення (слід зазначати, за яким виданням твору проводиться його цитування, вказувати процитовану сторінку).

– Аналізуючи такі складові ідейно-тематичної основи твору, як тема, мотив, проблема, ідея, дослідник має розглядати засоби втілення художнього задуму в конкретному художньому тексті – в елементах його жанрової специфіки, композиції, образної системи, стилю. І навпаки: прочитуючи певні формальні особливості тексту як його мистецьку суть, тлумачити їхнє ідейно-тематичне навантаження.

– Спираючись на думку авторитетних науковців, він повинен визначати свою власну позицію з досліджуваної проблеми, особистісно підходити до літературознавчого аналізу, пояснювати художній текст, виходячи передусім зі свого власного його розуміння.

– Філолог користується науковим інструментарієм, який йому дано в курсі «Вступ до літературознавства» та доповнено протягом чотирирічного вивчення навчальної дисципліни «Історії української літератури». Застосовується також термінологія суміжних наук (коли цього потребує аналіз конкретного тексту в певному аспекті): історіографії, філософії, психології, лінгвістики, соціології, мистецтвознавства та інших.

Кожний розділ має завершуватися коротким висновком, якого студент дійшов, розглядаючи цей, заявлений у назві підрозділу, аспект літературознавчої проблеми. У цілому, назви підрозділів відбивають внутрішню структуру літературного явища, складність проблеми, винесеної в назву розділу – витікають з неї, конкретизують її і є взаємопов'язаними.

Вимоги до висновків

У висновках слід відтворити концепцію бакалаврської роботи. Кожен абзац висновків має містити певне положення, відбивати концептуальну сутність розділів та підрозділів у порядку їх розташування в тексті. Ця заключна частина тексту бакалаврської роботи не повинна по-новому ставити проблему і не повинна містити цитат: студент підводить підсумки пошуку і викладає провідні думки дослідження, не повторюючи їх доведення, а лише стисло і точно формулюючи судження.

Вимоги до списку використаних джерел

Пишучи бакалаврську роботу, її автор має опрацювати художню й наукову літературу. До художньої належать твори письменника, доробок якого став предметом дослідження, а також твори інших митців, використані студентом для компаративного аналізу.

Наукова література охоплює кілька галузей гуманітарних знань: літературознавчу, методичну, а також суміжні – педагогічну, психологічну, історичну, мистецтвознавчу та інші. Студент звертається до монографій, академічних курсів, навчальних посібників, словників (у тім числі й до енциклопедій), наукових збірників та часописів, дисертацій та авторефератів, матеріалів науково-практичних конференцій.

Список містить не тільки літературу, а й інші джерела, якщо вони були використані студентом: архівні – з фондів музеїв та наукових установ, рукописи, також специфічним джерелом є передовий педагогічний досвід, з яким студент мав нагоду познайомитися наочно або з матеріалів методичного кабінету. Джерела цих типів оформлюються в списку із детальним зазначенням місця їх зберігання. Список складається в алфавітному порядку без поділу на частини.

Вимоги до додатків

Бакалаврська робота може містити додатки, що не є обов'язковою її частиною. До них можуть входити копії документів до вивчення творчості та життєвого шляху письменника (його портретів, рукописів, листів тощо) – вони

виготовляються, як правило, тоді, коли досліджується маловисвітлена в науці постать місцевого автора.

Бакалаврська робота має становити цілісне дослідження з чітко сформульованою і аргументованою концепцією

НАПИСАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Загальні положення

Магістратура готує студента до викладання у вищих навчальних закладах III-го рівня акредитації. Випускна робота має розвинути науково-дослідницькі здібності студента та виявити його знання й методичну готовність до викладацької діяльності на якісно новому рівні порівняно з усіма попередніми роботами. Дослідження, проведене магістрантом, має становити реальний внесок у літературознавство. Студент, який претендує на звання магістра, піднімає проблему, актуальну в сучасній науці і оригінально її розв'язує, його праця містить концепцію, кожне положення якої переконливо аргументується, текст характеризується науковою сюжетністю, автор систематизує й особистісно оцінює зроблене попередниками, висуває й доводить власне пояснення літературного явища.

Дипломну роботу часто називають підготовкою до написання дисертації, магістерська ж є її частиною або міні-варіантом, бо становить цілком самостійне дослідження з науково вагомими висновками.

Магістерська дипломна робота може бути присвячена або літературознавчій, або методичній темі. Студент повинен визначитися з пріоритетом. Від цього залежить структура роботи. Якщо дослідження літературознавчого характеру, то перший (історико-теоретичний) та два наступні (дослідницькі) розділи основної частини присвячуються літературознавству, останній же розділ дає модель практичного застосування відкритих знань, тобто носить методичний характер. Якщо студент віддає перевагу методичній науці, то перший розділ закладає основи методичного пошуку, другий – присвячується літературознавству (філологія як фундаментальне знання є важливим джерелом методики), а два останні містять виклад оригінальних практичних методичних знахідок автора.

Вимоги до вступу

Вступ до магістерської дипломної роботи має структуру, ідентичну вступові до бакалаврського дослідження (див. вище). Проте його конкретне наповнення має свідчити про більший ступінь науковості, самостійності, аналітичності.

Вступ повинен містити висвітлення актуальності теми, мету та завдання дослідження, називати його об'єкт та предмет, визначати методи проведення, передбачати теоретичне та практичне значення результатів.

Доводячи **актуальність** обраної теми, студент аналізує відомі науці концепції та показує необхідність нового її розгляду. Нині, коли літературознавцям відкрилося широке коло постатей, раніше закритих для вивчення, та не менш широке коло методів літературознавчого аналізу, відомих світові, – можливе й цілком нове прочитання твору, що має значну історіографію, і прочитання художнього тексту, який уперше стане предметом наукового пошуку. Магістрантові слід показати методичну актуальність роботи, адже літературознавчий матеріал, спродукований ним, має стати надбанням студентів – корисність його як складової філологічної вищої освіти треба довести.

Мета магістерської роботи, яка виконується в педагогічному закладі, містить дві складові – літературознавчу і методичну. Обидві формулюються, виходячи з результатів роботи, які очікуються, а не із засобів їх досягнення, тож, називаючи мету, пишемо не «вивчити», не «дослідити», а «з'ясувати проблематику художнього твору», чи «здійснити його компаративне прочитання», чи «визначити фольклорні джерела», чи «схарактеризувати художній час і простір тексту» тощо – з літературознавства; «розробити технологію», «створити модель», «запропонувати метод і тип занять як шлях викладання теми студентам» – з методики. Завдання конкретизують мету, структурують етапи роботи для її досягнення.

Об'єктом дослідження може бути певний художній твір, життєпис його автора, їх вивчення у вищій школі. **Предмет** завжди міститься в межах об'єкту, він значно конкретніше вказує, над чим саме працюватиме майбутній педагог - це або конкретний структурний елемент тексту (проблематика, ідейний зміст,

композиція, образи-персонажі, стиль тощо), або конкретний аспект його прочитання (феміністичні мотиви, філософські ідеї, національно-визвольний пафос тощо).

Виходячи з природи художнього тексту та поставленої ним мети, магістрант обиратиме поміж численних літературознавчих **методів**: для його вибору постануть біографічний, культурно-історичний, еволюційний, компаративний, духовно-історичний, формалістичний, публіцистичний, міфологічний, структуральний, семіотичний, психоаналітичний, деконструктивний та інші методи. Зауважимо, що природа художнього тексту може вимагати застосування кількох методів, тоді слід визначитися з основним та додатковими (детальний коментар до наукових дослідницьких методів див. у **додатку 1**).

У вступі ануються наукові положення роботи, які є новими в літературознавстві та методиці. Називається те нове, що відкрито магістрантом, у результаті проведеного певним методом літературознавчого аналізу, в розумінні художнього тексту. Саме **наукова новизна** роботи є головною підставою для її позитивної оцінки і присвоєння її авторові звання магістра.

Оскільки магістерська робота виконується майбутнім педагогом вищої школи, вона має **практичне значення** для поліпшення вищої філологічної освіти. Автор вказує, при викладанні якого курсу може використовуватися його методична розробка – теорії літератури, історії літератури, літературної критики.

Результати наукового дослідження, проведеного магістрантом, мають бути обов'язково апробовані. Магістратура створює всі можливості для цього: протягом навчального року проводяться науково-практичні конференції – зі спеціальної тематики та звітні, на яких виступають майбутні магістри, а беруть участь в обговоренні однокурсники та викладачі.

Апробація результатів магістерських досліджень становить обов'язкову форму навчального процесу на факультеті. Публікації, в якій висвітлено положення роботи, є значним досягненням магістранта, тож якщо вони є, то обов'язково називаються.

Зразок вступу до магістерської дипломної роботи у його повному обсязі

Тема: *Поетика історичної прози Романа Іваничука*

Історична проза органічно поєднує у собі два напрямки художнього освоєння буття, зумовлені відображуванним об'єктом: історію, заґрунтовану на конкретних фактах і вимозі максимальної об'єктивності в образному моделюванні дійсності та літературу, скеровану на створення фікції, де панує вимисел, а думка автора підпорядковується не принципам життєвої логіки, а в першу чергу, – законам побудови певних типів мистецьких світів і текстової реальності. Саме таке поєднання її засвідчує співвідношення історичної правди і вимислу, активізуючи водночас появу нових жанрових різновидів історичної прози. Найбільш плідним у цьому сенсі вважається період другої половини ХХ століття, прикметним інтенсивним розвитком нових жанрових форм.

Дослідженню вітчизняної історичної романістики, різних її аспектів українські науковці присвятили цілу низку праць літературознавчого й літературно-критичного характеру. Помітним внеском у системний аналіз художніх творів, їх типологічні порівняння стали, приміром, монографії М. Сиротюка «Українська історична проза за 40 років» (1958) та «Український радянський історичний роман: Проблема історичної та художньої правди» (1962), хоч на них посутньо позначилися тогочасні тенденції до ідеологічної заангажованості наукового мислення. Своєрідність шляхів, засобів художнього осягнення сьогодення крізь призму минулого розглянуто в книжках Л. Новиченка «Український радянський роман: Стислий нарис історії жанру» (1976), «Від учора до завтра: Літературно-критичні статті» (1983); М. Жулинського «Наближення: літературні діалоги» (1986). Значним внеском у розв'язання проблем поетикальної еволюції історичного роману слід вважати монографії М. Сиротюка «Деякі питання теорії історичного роману» (1961), С. Андрусів «Мости між часами: Про типологію української прози» (1987) та «Модус національної ідентичності: Львівський текст 30-х рр. ХХ ст.» (2000), М. Ільницького «Людина в історії (сучасний історичний роман)» (1989), А. Гуляка «Становлення українського історичного роману» (1997). Назвемо також праці, присвячені творчим доробкам окремих письменників, які

працювали в жанрі історичного роману «Істина – особистість (Проза Павла Загребельного)» В. Дончика (1984), «Роман Іваничук. Літературно-критичний нарис» М. Слабошпицького (1989), «Художня галактика Валерія Шевчука. Постать сучасного українського письменника на тлі західноєвропейської літератури» (2001) Л. Тарнашинської і под.

Різні аспекти розвитку жанру історичного роману та творчість окремих митців стали об'єктом наукових спостережень і в ряді дисертаційних праць: «Історична романістика Романа Іваничука та її місце в розвитку жанру» С. Андрусів (1987), «Поетика історичної романістики Богдана Лепкого» Б. Вальнюк (1998), «Інтелектуалізм прози Валерія Шевчука» А. Горнятко-Шумилович (1999), «Проблема історичної пам'яті в творчості Л. Костенко» Г. Жуковської (2001), «Жанрові модифікації сучасного історичного роману» Д. Пешорди (2001), «Еволюція українського історичного роману дев'яностих років ХХ століття» О. Проценко (2001), «Знаки необарокової культури в творчості Валерія Шевчука: компаративні аспекти» Н. Городнюк (2003), «Еволюція історичної повісті в українській літературі ХІХ – початку ХХ століття» К. Ганюкової (2003) тощо. Українська історична проза не раз ставала предметом дослідження у розвідках, присвячених з'ясуванню проблематики та поетикальної сфери окремих творів. Маємо на увазі публікації Н. Бічуї, Н. Білоцерківець, Ю. Бондаренко, В. Гориня, М. Кодака, Р. Кудлика, Б. Мельничука, М. Наєнка, В. Радовського, Л. Ромащенко, В. Соболя, М. Слабошпицького та багатьох інших.

Складні взаємини особистості та соціуму, пошуки людиною свого місця в світі є домінантними проблемами прози Р. Іваничука. Письменник народився 27 травня 1929 року в селі Трач Косівського району Івано-Франківської області. У 1948-1957 роках навчався у Львівському державному університеті імені І. Франка з чотирирічною перервою для служби в армії (Азербайджан). 1958 рік ознаменувався виходом першої збірки його новел – «Прут несе кригу». Згодом з'явилися книжки – «Не рубайте ясенів» (1961), «Під склепінням храму», «Тополина заметіль» (1965), «Дім на горі» (1969), «Сиві ночі» (1975), трилогія «Край битого шляху» (1977), «Сьоме небо» (1985). Із кінця шістдесятих років минулого століття Р. Іваничук працює над історичною тематикою. Мета

прозаїка – заповнити численні прогалини у висвітленні багатостарждальної української історії, передати досвід минулих поколінь сучасникам, сприяти формуванню національної свідомості. Цикл історичної прози започаткувався романом «Мальви» (інша назва «Яничари») (1968). Потім було написано «Журавлиний крик» (1968, опубл. 1988), «Черлене вино» (1977), «Манускрипт з вулиці Руської» (1979), «Шрами на скалі» (1987), «Орда» (1989, опубл. 1992), «Бо війна війною» (1989), «Смерть Юди» (1997), «Через перевал» (2004). Історична проза Р. Іваничука становить певний цикл, поєднаний спільними подіями, героями, символікою. Її концептуальне, неупереджене дослідження – саме на часі.

Актуальність дослідження. Літературний доробок Р. Іваничука є знаковим у процесі утвердження української національної культури, тим часом проблема поетики його історичної прози донині досліджені епізодично, поверхово. Твори письменника прикметні зааккумулятивністю багатьох поетикальних ознак, зокрема, – складною часопросторовою організацією, і в такому аспекті ще не досліджувалися. Відтак сьогочасність теми зумовлюється потребою фахового осмислення специфіки та відтвореної в прозі митця художньої моделі світу в її часопросторових координатах, визначених передовсім авторською концепцією історії та включеної в її простір особистості.

Мета роботи – виконати системне дослідження поетикальних домінант історичної прози Р. Іваничука в контексті часпросторових вимірів як провідних складових художньої специфіки творчого доробку письменника.

Реалізація цієї мети передбачає розв'язання таких завдань:

- обґрунтувати термінологічну базу дослідження й уточнити теоретичні поняття, якими визначаються відбиті в художніх текстах часпросторові відношення;
- проаналізувати структуру та специфіку часпросторової організації творів письменника;

- визначити основні риси художнього відтворення автором портретно-психологічних характеристик персонажів у їх взаємозв'язках із часопросторовою структурою текстів;
- на ґрунті детального аналізу текстових масивів з'ясувати особливості історіософської концепції прозаїка;
- виявити новаторство Р. Іваничука в підходах до зображення історичних подій і постатей.

Об'єкт дослідження – романи «Через перевал», «Шрами на скалі»; повісті «Євангеліє від Томи», «Ренегат», «Смерть Юди».

Предмет дослідження – специфіка часопросторових вимірів у зв'язках із цією поетикальною сферою історичної прози Р. Іваничука.

Методи дослідження – історико-літературний, порівняльно-історичний, порівняльно-типологічний та системний.

Теоретико-методологічною основою дослідження є наукові праці українських істориків і теоретиків літератури С. Андрусів, Л. Александрової, Л. Грицик, А. Гуляка, В. Дончика, С. Єфремова, М. Жулинського, М. Ільницького, Г. Клочека, Ю. Коваліва, М. Наєнка, В. Нарівської, М. Слабошпицького. У своїх спостереженнях автор спирається на висновки зарубіжних учених М. Бахтіна, У. Еко, Ю. Лотмана, В. Шміда.

Практичне значення результатів зумовлюється актуальністю теми магістерської роботи. Фактичний матеріал, теоретичні положення, висновки дослідження можуть бути використані в процесі підготовки й читання нормативних курсів, спецкурсів, спецсеминарів з історії новітньої української літератури, при написанні курсових, дипломних, магістерських робіт студентами-філологами, а також у практичній роботі вчителя-словесника.

Апробація результатів дослідження. Окремі розділи та дослідження в цілому обговорено на засіданні кафедри української літератури факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукова концепція та результати дослідження апробовано у формі доповідей на щорічній науково-практичній конференції викладачів і студентів (перелічити усі конференції, де брали участь).

Публікації. Основні положення і результати дослідження викладено у статті, вміщеній у збірнику наукових праць «Літературознавчі студії».

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і списку використаної літератури (160 найменувань). Загальний обсяг роботи – 100 сторінок.

Вимоги до основної частини

Основна частина магістерської роботи складається з 3-4 розділів, які містять виклад результатів самостійного наукового пошуку студента. У кінці кожного розділу подаються висновки: автор чітко формулює провідні думки, слушність яких було доведено в розділі. Магістрант аналізує літературознавчу та методичну літературу з обраної проблеми, проводить власне дослідження художнього тексту в певному аспекті, розробляє рекомендації щодо використання досягнутих ним результатів у викладанні літератури у вищій школі. І літературознавча, і методична оригінальність роботи мають бути безумовними.

У першому розділі автор подає огляд літератури. Він простежує розвиток літературознавчої думки про твір, який він обрав для дослідження, і місце цього твору в сучасній вузівській підготовці філологів – у вузівських програмах, підручниках, методичних посібниках. Магістрант знаходить власне місце в науковому поступі: називає питання, *яке* не дістало відповіді у працях попередників, або ставить нове для літературознавства питання – по-новому витлумачує твір. Магістерська робота має своїм основним завданням не систематизацію існуючих знань, а здобуття нових – тож огляд літератури не повинен перевищувати 20% обсягу основної частини. У цьому розділі автор закладає теоретичні засади свого дослідження. Він не стільки переказує вироблені іншими погляди на художній текст, скільки визначає їхнє відношення до поставленого ним питання. Молодий науковець мусить оглянути висвітлення питання в монографіях, наукових збірниках, у статтях. Він має переконливо

показати, що його праця буде продовженням розвитку вітчизняної науки і стане новим її здобутком.

У першому, теоретичному, розділі майбутній магістр аргументує свій вибір типу літературознавчого аналізу. Він характеризує обраний метод, цитує його теоретиків, виявляючи знання з теорії літератури, і доводить близькість саме цього методу до художньої природи тексту, що аналізуватиметься.

У другому та третьому розділах проводиться науково новий літературознавчий аналіз художнього тексту. Магістрант має бути добре обізнаний з напрямками розвитку сучасного літературознавства, а також бути обдарованим як творча особистість, щоб сказати своє, оригінальне та науково вагоме слово про літературу.

Зіставляючи художній і науковий (філософський, історичний, психологічний тощо) тексти, автор магістерської роботи обов'язково доходить певних висновків щодо концептів літературного твору: наукова думка допомагає їх усвідомити та витлумачити. Іншим обов'язковим аспектом роботи має стати висвітлення мистецької специфіки художнього тексту, який розглядається: концепція науковця (історика, філософа, психолога, політолога, соціолога тощо) і художній концепт твору матимуть спільність у змістові та відмінність у його вираженні, – саме особливості художнього, образного вираження думки й повинен схарактеризувати автор.

Неприпустимо проводити дослідження на межі з іншою наукою без звернення до позиції конкретного мислителя, для випускника магістратури замало знайомства з науковою концепцією лише за навчальними посібниками та науково-популярними переказами праць її автора.

Вимоги до висновків

У першому пункті висновків коротко оцінюється стан питання. Далі автор стисло і науково точно формулює думки про досліджуваний художній текст та методику його вивчення у вищій школі, які стали результатом проведеного ним дослідження. Подається відповідь на питання, винесене у вступі як актуальна в сучасній науці проблема, взята автором для вирішення. Називаються використані для досягнення мети методи, оголошується результат пошуку

кожним із застосованих методів, оцінюється його ефективність. Розуміння художнього тексту, досягнуте автором, зіставляється з відомими в науці поясненнями. Методична модель, створена магістрантом, зіставляється з традиційним викладанням цього літературознавчого матеріалу в навчальних закладах вищої освіти. Даються рекомендації щодо практичного застосування одержаних результатів: ким і де вони можуть бути використані. Окреслюються перспективи подальшої розробки теми. Автор самокритично ставиться до зробленого ним і бачить напрямки дальшого опрацювання проблем, які було виявлено під час проведення дослідження.

Вимоги до списку використаних джерел

Список використаних джерел укладається в алфавітному порядку прізвищ авторів або заголовків. Бібліографічний опис джерел оформлюють відповідно до чинних стандартів бібліотечної та видавничої справи.

Вимоги до додатків

У вигляді додатків магістрант подає допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття основного тексту. Щодо літературознавчої частини це – архівні документи, віддалені в часі критичні публікації, фото музейних експонатів. Щодо методичної складової роботи додатками є проміжні матеріали спостережень, опитувань та експерименту: студентські роботи (тести, контрольні текстові роботи, творчі спроби в галузі художньої літератури, літературознавства, журналістики) та роботи самого дослідника з їх підготовки та аналізу (тексти завдань, таблиці).

Магістерська робота завершує фахову підготовку студента у вищій школі і має засвідчити належний рівень одержаних знань, сформованих умінь та прищеплених і вироблених навичок з філології. Літературознавча специфіка роботи спричинює принципово плюралістичний характер дослідження: особистісний діалог, у який автор вступає з художнім текстом, має привести до результату, що є новим і цінним у науці і водночас не заперечує інших тлумачень твору або шляхів його вивчення у вищій школі, бо пов'язаний з екзистенційною унікальністю людини-дослідника і відкритістю художнього тексту.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

дипломних робіт за кредитно-трансферною системою

№ з/п	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1.	<p>Правильність оформлення вступної частини роботи: характеристика стану досліджуваної проблеми, обґрунтування актуальності обраної теми; формулювання її мети; окреслення завдань; визначення об'єкта й предмета дослідження; характеристика методів дослідження тощо.</p>	5
2.	<p>Якість виконання основної частини наукової роботи:</p> <ul style="list-style-type: none">• для робіт будь-якого спрямування: продуманість пунктів змісту роботи, їх логічний зв'язок і підпорядкованість розкриттю теми; система викладу: як розкрито в роботі питання, зазначені в змісті, в якому обсязі; ґрунтовний аналіз найновішої літератури з досліджуваної проблеми; рівень самостійності в його виконанні, уміння зіставляти, критично оцінювати та узагальнювати окремі теоретичні положення, добирати переконливі докази, висвітлюючи власну позицію; коректне використання результатів роботи інших дослідників; яскравість і точність аргументів та ілюстративного матеріалу;• для робіт з української літератури – спрямованість роботи на розв'язання маловивченої літературознавчої проблеми; вміння студента аналізувати художні твори різних жанрів; застосування сучасних інтерпретаційних методик.	45

3.	Чіткість і лаконічність висновків у кінці кожного розділу та всієї роботи в цілому; рівень їх узагальнення; відповідність поставленим завданням.	5
4.	Дотримання вимог щодо композиції роботи, її мовностилістичного та технічного оформлення: наявність усіх необхідних компонентів (змісту, вступу, кількох розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків (за потреби); пропорційність частин; повнота використання літератури; послідовність, логічність викладу, зв'язок окремих частин роботи; логічні переходи, що пов'язують окремі частини викладу; точне й правильне оформлення цитат, посилань на джерела; культура наукового мовлення автора, додержання орфографічних, пунктуаційних і стилістичних норм літературної мови; додержання правил оформлення бібліографії.	10
5.	Апробація на університетському рівні: публікація в кафедральних, інститутських та університетських збірниках наукових праць; участь у звітній науковій конференції викладачів, студентів і магістрантів Вінницького державного педагогічного університету.	10
6.	Апробація на всеукраїнському та міжнародному рівні: публікація у збірниках інших вищих навчальних закладів, фахових виданнях; участь у всеукраїнській чи міжнародній науковій конференції.	5
7.	Якість презентації роботи під час прилюдного захисту: уміння стисло, послідовно, чітко викласти сутність і результати дослідження; вільне володіння матеріалом дослідження; здатність аргументовано й	20

	переконливо захищати викладені пропозиції; загальний рівень підготовки студента; володіння культурою презентації випускної роботи.	
Разом		100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

№ з/п	За шкалою ВДПУ (в балах)	За шкалою ECTS	За національною шкалою
1.	90-100	A	Відмінно
2.	82-89	B	Дуже добре
3.	75-81	C	Добре
4.	67-74	D	Задовільно
5.	60-66	E	Достатньо
6.	35-59	F	Незадовільно з можливістю повторного захисту
7.	1-34	X	Незадовільно з неможливістю повторного захисту

МЕТОДИ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Біографічний метод. Цей метод вимагає від науковця пошуку зв'язків між життєписом автора та його твором, тих рис особистості митця, які позначилися на його індивідуальному стилі. Засновник цього методу Ш.-О.Сент-Бов (1804-1869) пропагував морально-психологічне вивчення творчості, і вважав, що особливості творчості письменника визначаються якостями його індивідуальності. Застосовуючи цей метод, доцільно зосередити увагу на вивченні біографії автора, поєднуючи її з аналізом твору. Біографічний метод дозволяє досліджувати життєву основу творів, простежувати зв'язки між образом твору та його прототипом. Плідно застосовується цей метод при дослідженні інтимної лірики, трагізм якої безпосередньо пов'язаний із подіями особистого життя автора

Культурно-історичний метод. Цей метод вимагає досліджувати літературний твір у культурно-історичному контексті, у зв'язку з тією історичною епохою, в яку він був написаний. Застосовуючи цей метод, дослідник може визначити в тексті образне відбиття рис національної ментальності та долі. Головна засада культурно-історичного методу – позитивістська теза про принципову тотожність законів, які керують світом природи і світом людського духу. Основоположником цього методу є І.Тен (1828-1893) – французький філософ та літературознавець доводив можливість виведення в одній формулі тієї універсальної першопричини, з якої випливали б, як наслідок, усі окремі елементи. Мета науки – встановлення такого «породжуючого закону». У праці «Історія англійської літератури» І. Тен шляхом літературознавчого аналізу відновлює історію англійської нації та цивілізації. І. Тен розумів художній твір як фіксацію «духу» народу в різні історичні моменти його життя. І. Тен вимагав від дослідників, аби вони за літфактурними фактами побачили невидимі «причини», «першооснови»: особливості «раси» (вродженого національного темпераменту), «середовища» (природи, клімату, соціальних обставин) та «моменту» (досягнутого рівня культури, традиції). За думкою І. Тена, народ має певні ідеї, обумовлені названими вище «причинами»,

«першоосновами». Письменник підхоплює ці ідеї, обробляє їх і в новому, художньому, легшому для сприйняття вигляді повертає народів. Отже, завдання літературознавства – пояснити ці ідеї та їх «першооснови».

Застосування *еволюційного* типу аналізу дасть наукові результати в тому разі, якщо буде вперше розкрито еволюцію певного жанру; жанрову специфіку твору буде проаналізовано в діахронному розрізі, як етап у розвитку творів подібної форми. Еволюційний метод уже самою своєю назвою підказує аналогію з природознавством. Теорія Ч. Дарвіна була перенесена на історію літератури. Так, Ф. Брюнетьєр (1849-1906) прочитав курс «Про еволюцію жанрів у історії літератури». Провівши паралель між розвитком літературних жанрів і природничих видів, Брюнетьєр висунув нові принципи літературної критики – твір мистецтва розглядається вже не тільки як історичний документ, «знімок» з раси, середовища й моменту, що його породили, але і як етап в еволюції певного жанру. Критика тим самим звертається до вивчення власне літературної традиції, визначаючи місце твору в саморозвиткові мистецтва.

Компаративний метод вимагає від дослідника знайти спільне і відмінне у двох різних текстах і запропонувати пояснення збігу: генетичне, контактне, типологічне. Зіставлення матиме наукову новизну, якщо беруться два твори, які раніше не зіставлялися, або якщо знайдено нові «параметри» для порівняння – у проблематиці, пафосі, засобах образотворення, концепції людини та іншому. Цей метод, запропонований Т. Бенфеєм (1809-1881), ґрунтується на «теорії запозичень». Його прибічники вивчають той чи інший сюжет, мотив, образ, простежуючи його долю в літературах різних народів та епох. У такий спосіб конструюються первинні (вихідні) форми цих літературних компонентів, (наприклад, мотив «красуня та чудовисько», відомий з античної літератури).

Психологічний метод, започаткований З. Фрейдом (у роботі «Тотем і табу»), виходить з того, що будь-який конфлікт (у тому числі в літературному творі) виникає з позасвідомого прагнення особистості. Такі прагнення створюються з давніх первісних типів (архетипів), що виникають у колективній свідомості і передаються спадково. Прикладом такого підходу може бути тлумачення пари архетипів: могутнього Ахіллеса та хитромудрого Одісея.

Ахілл – могутній, прямий, відвертий, завжди чинить прямо, і цим не раз шкодить собі і справі Одиссей – втілення набутої мудрості, що заперечує саме прямоту та відвертість. Ахілл – архетип вічного дитинства, Одиссей – архетип свідомого дорослішання. У зв'язку із аналізом таких архетипів плідно аналізується образ героя повісті Д. Селінджера «Над прірвою в житті», людини інфантильної психіки, що живе на межі дитинства і дорослості, вперто повторюючи йому самому незрозумілі дурощі.

Формальний метод вимагає від дослідника широких знань з теорії літератури та практичних умінь аналізувати художню форму твору. Як правило, цей метод застосовується для визначення рис індивідуальної поетики письменника, прийомів образності та виразності, жанрової специфіки, композиційної організації, засобів творення образу-характеру, мовностильових особливостей, версифікаційних методів. Представники формальної школи розглядали історію літератури як «перебіг форми». Проводячи детальний аналіз формальних елементів художнього твору, вони привернули увагу літературознавців до питань поетики.

Міфологічна (архетипна) критика має філософською основою теорію К.-Г. Юнга, який у «несвідомому» людини поряд з фрейдівським «казаном», що в ньому киплять інстинкти та асоціальні бажання, побачив «колективне несвідоме» – спільні для нації, а то й для людства образи. З таких образів у давнину творилися міфи. Міф, з цієї точки зору, – не просто розповідь про богів та надприродні сили, а первісна мова описування, в термінах якої людина з найдавніших часів моделювала і тлумачила саму себе, суспільство, світ. Представники міфологічної критики (наприклад, Н.Фрай) вважають міф структурною основою літератури, її історичним джерелом і постійним генератором. У будь-якому художньому творі відшукується міф або його елементи. Якщо дослідник піде цією дорогою, то вирішальним для розуміння твору стане тлумачення міфу, який лежить в його основі. Особливо виразними є елементи з біблійної міфології – міфемі (мотиви) і міфологеми (структурні частини).

Структуралізм – це теоретичний напрям, у якому художній твір розглядається як структура, тобто те, що має цілісність, саморегулювання та

упорядкований перехід однієї підструктури в іншу. Структуралізм прийшов у літературознавство з лінгвістики і сформувався під впливом ідей Ф. де Соссюра та Р. Якобсона. Вчені прагнули надати гуманітарним наукам статус наук точних, звідси схильність до жорсткої логіки і математичних формул, пояснювальних схем і таблиць – всього того, що назвали «накреслювальним літературознавством» (наприклад, Дж. Прінс описав структуру «Червоної Шапочки» на 12 сторінках алгебраїчних формул). Завданням структурального аналізу є пошуки внутрішніх закономірностей побудови твору, закономірностей, притаманних усім літературним текстам. Застосовуючи цей тип аналізу, дослідник поділяє твір на блоки, вибудовує його детальний план, окреслює модель твору, проводячи в ній лінії дискурсів – оповідача + його уявлюваного слухача + дискурси персонажів (кожний по-своєму тлумачить події у їх причинно-наслідкових зв'язках).

Деконструктивізм одна з літературно-критичних практик постструктуралізму. Свою назву деконструктивізм отримав за основним принципом аналізу тексту, введеного Ж. Дерріда, – принципом «деконструкції». Особливість цього аналізу полягає у виявленні внутрішньої суперечливості тексту, у відшукуванні в ньому схованих і не помічених не тільки наївним читачем, а й таких, що вислизають від самого автора «залишкових» смислів («тих, що сплять» за термінологією Дерріда). Дослідник – деконструктивіст шукає лакуни – прогалини в тексті, які треба заповнити, роз'яснити, інакше розуміння буде виразно неповним. Замість «знака» використовується поняття «слід», тобто залишок того, що не присутнє в тексті. Цей метод передбачає інтерпретацію, дедукцію та реконструкцію тексту задля розуміння його інтертекстуальності.

На сьогодні розвивається також *феміністична* критика, яка вважає, що літературознавство досі було репресуючим, бо в ньому панувало насилля чоловічої культурної норми, а жіноче начало (яке за своєю природою є ближчим до творчості як такої). Цим методом феміністичної критики можна скористатися, при дослідженні образів та стереотипів жінок в літературі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Зразки оформлення бібліографічного опису.

Вихідні дані вказуються у такий спосіб: Прізвище автора (або співавторів, не більше трьох), ініціали. Назва праці (без лапок) // Назва збірника, часопису, колективної монографії, в якому вміщено цитовану працю: уточнююча назва (наприклад, Науковий збірник, Наукові записки, Матеріали конференції тощо) / Ініціали та прізвище редактора або упорядника. – Посилання на том, випуск, номер. – Місце видання, рік видання (назва видавництва є варіативною частиною посилання). – Сторінки.

Монографія

Дорошенко В. «Просвіта» : її заснування і праця: монографія / В. Дорошенко. – Київ : Либідь, 1982. – 425 с.

Стаття у збірнику наукових праць, часопису, колективній монографії :

Леві-Строс К. Міт і значення / Пер. М. Маєрчик // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької. – Львів : Літопис, 1996. – С. 353 – 355.

Горбачевська І. Артуріана / І. Горбачевська // Питання літературознавства : Науковий збірник. – Вип. 7 (64). – Чернівці, 2000. – С. 138-143.

Рязанцева Т. Омріяний і неосяжний : Легенди про святий Грааль у дзеркалі світової літератури / Т. Рязанцева // Людина і світ .– 2000 .– № 1 (472). – С. 44-48.

Багатотомні видання

Шекспір В. Ромео і Джульєтта / В. Шекспір // Шекспір В. Твори. В 7 т. – К., 1974. – Т. 3. – С.178-227.

Перекладні видання

Фаулз Д. Вежа з чорного дерева / Переклад з англ. Д. Стельмаха. – К. : Дніпро, 1986. – 193 с.

Словник

Літературознавчий словник-довідник / Уклад. Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів, В.І. Теремко та інш. – К. : ВЦ «Академія», 1997. – 376 с.

Стаття в літературознавчому словнику, енциклопедії:

Роман // Літературознавчий словник / Уклад. Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів, В.І. Теремко та ін. – К. : ВЦ «Академія», 1997. – С. 604-612

Стаття в часописі

Рогозинська В. «Античні драми « Станіслава Виспянського: Один із етапів творчості польського драматурга / В. Рогозинська // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2004. – № 11. – С. 32-34.

Матеріали наукової конференції

Степанова І. Мовна символіка як проблема перекладу (на матеріалі творів Т.Г. Шевченка) / І. Степанова // Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського : Збірник наукових праць : Серія : Філологія : Вип. 6. – Вінниця. 2003. – С. 469-474.

Зразок структурування та оформлення заголовків частин наукової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I Засади тематологічного дослідження	7
1.1 Проблема об'єктивного поля порівняльного літературознавства	
1.2 Компаративістика як методологія	7
1.3 Співвідношення тематології й феноменології	9
РОЗДІЛ II Божевілля як мотив творчості та божевільня як модус суспільства в літературі	13
РОЗДІЛ III Моделювання суспільства у творчості Миколи Хвильового та Кена Кізі.....	30
3.1 Хронотоп психлікарні/зони як виразник машинізованості соціуму та ізолювання особистості	30
3.2 Палітра персонажів: жертви та виконавці	41
РОЗДІЛ IV Засоби впливу на свідомість онтологічно незахищеної людини	56
4.1 Втрата екзистенційного світовідчуття героїв	56
4.2 Образи-подразники «зцілення» та «деструкції» психіки	62
4.3 Смерть як спосіб звільнення від соціального тиску	70
ВИСНОВКИ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	76

Зразок оформлення титульної сторінки

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет філології й журналістики
імені Михайла Стельмаха

Кафедра української літератури

ДИПЛОМНА РОБОТА

з історії української літератури

на тему:

ТВОРЧІСТЬ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

Студентки 4 курсу АУФ групи
галузі знань 0203 Гуманітарні науки
напряму підготовки 6.020303 Філологія*.
Українська мова і література
Маслової Ольги Анатоліївни

Науковий керівник: канд. філол. наук,
доц. Поляруш Н. С.

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис)

(ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Вінниця 2017

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет філології й журналістики
імені Михайла Стельмаха

Кафедра української літератури

ДИПЛОМНА РОБОТА

з історії української літератури
на тему:

ТВОРЧІСТЬ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

Здобувача ступеня вищої освіти магістр
групи МУСП
галузі знань 0203 Гуманітарні науки
спеціальності 8.02030301
Українська мова і література
Маслової Ольги Анатоліївни

Науковий керівник: канд. філол. наук,
доц. Поляруш Н. С.

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис)

(ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Вінниця 2017

Орієнтовна тематика курсових робіт

1. Художня реалізація універсальної картини світу в календарно-обрядовій творчості зимового циклу.
2. Інтерпретація образу Богдана Хмельницького в українському героїчному епосі.
3. Жанрово-стильові домінанти української народної суспільно-побутової лірики (на матеріалі козацьких, чумацьких, робітничих та інших пісень).
4. Жанрово-стильові домінанти української народної родинно-побутової лірики.
5. Жанрово-стильові домінанти календарно-обрядової творчості весняного циклу.
6. Жанрово-стильові домінанти календарно-обрядової творчості літнього циклу.
7. Жанрово-стильові домінанти народних дум про боротьбу українського народу проти турецько-татарських загарбників.
8. Рослинна і тваринна символіка в українській міфології і календарно-обрядовій творчості.
9. Жанрово-стильові домінанти історичних пісень доби Хмельниччини.
10. Пісні літературного походження ХХ століття: проблема фольклоризації художніх творів.
11. Жанрово-стильова самобутність українських народних чарівних казок.
12. Жанрово-стильові домінанти українських народних паремій (на матеріалі прислів'їв, приказок, загадок).
13. Жанрово-стильові домінанти українських народних балад.
14. Поетика української народної родинно-обрядової лірики (на матеріалі весільних пісень).
15. Жанрово-стильова самобутність українських народних легенд.

16. Жанрово-стильова самобутність українських народних переказів.
17. Жанрово-стильова самобутність українського дитячого фольклору.
18. Жанрово-стильова самобутність українського міського фольклору.
19. Осмислення національної самоідентичності в історичному романі «Диво» Павла Загребельного.
20. Художнє осмислення жіночих образів у романах «Євпраксія» і «Роксолана» Павла Загребельного.
21. Жанрово-стильові доміанти творів для дітей Євгена Гуцала.
22. Художня візія тоталітарної дійсності в романі «Жовтий князь» Василя Барки.
23. Своєрідність втілення національної ідеї в ліриці Василя Стуса.
24. Своєрідність втілення національної ідеї в ліриці Василя Симоненка.
25. Своєрідність втілення національної ідеї в ліриці Івана Драча.
26. Відображення світогляду праслов'ян у давній українській міфології.
27. Художній образ Запорозької Січі в народній творчості і художній літературі.
28. Типологія характеру Івана Сірка в народній творчості і художній літературі.
29. Образ Олекси Довбуша в українській літературі.
30. Рецепція євангельського образу Ісуса Христа в українській літературі періоду Київської Русі.
31. Своєрідність трансформації образу Ісуса Христа в українській літературі доби Бароко.
32. Образ Києва в українській літературі давньої доби.
33. Синкретизм стильових течій і напрямів в українській літературі першої половини XIX століття.
34. Образ степу в українській літературі давньої доби.
35. Образ степу в новій українській літературі.
36. Особливості української романтичної елегії XIX століття.

37. Українська реалістична елегія XIX століття.
38. Модерністська модель української елегії кінця XIX – початку XX століття.
39. Образ української жінки в поетичній спадщині Тараса Шевченка.
40. Ідейно-тематичні горизонти малої прози Любові Яновської.
41. Поетика повістей і романів Любові Яновської.
42. Традиції та новаторство драматичної спадщини Любові Яновської.
43. Філософсько-естетична концепція художньої творчості в трактаті «Із секретів поетичної творчості» Івана Франка.
44. Проблема позасвідомого в художній творчості і самоцінність мистецтва в літературно-критичній спадщині Івана Франка.
45. Проблема естетичних основ художнього процесу в літературно-критичній спадщині Івана Франка.
46. Іван Франко про естетично-культурологічні засади літературно-художньої критики.
47. Іван Франко про національно-культурні аспекти модернізму в українській літературі.
48. Історіософські ідеї поеми «Мойсей» Івана Франка.
49. Жанрові модифікації казки у творчості Івана Франка.
50. Специфіка інтимної лірики Івана Франка у збірках «З вершин і низин» і «З днів журби».
51. Екзистенціал любові в модерністському дискурсі збірки «Зів'яле листя».
52. Літературознавча і поетична спадщина Івана Стешенка.
53. Літературна творчість Франца Коковського.
54. Художні особливості поезії Аркадія Казки.
55. Художній світ роману у віршах «Скелька» Івана Багряного.
56. Пошуки ідеальної людини в творчості Івана Багряного.
57. Жанрово-стильові модифікації української прози для дітей 60–80-х років XX століття.
58. Еволюція образу жінки-матері в ліро-епосі Тараса Шевченка.

59. Святе Письмо у творчості Тараса Шевченка.
60. Жанр балади в творчості Тараса Шевченка: традиції та новаторство.
61. Драматургія Тараса Шевченка: традиції та новаторство.
62. Прозова творчість Тараса Шевченка: проблематика, образи.
63. Новаторський характер малої прози Марії Вілінської.
64. Національний колорит байок Леоніда Глібова.
65. Поетика повісті Ольги Кобилянської «В неділю рано зілля копала...».
66. Прозові твори Юрія Федьковича: проблематика, образи.
67. Жанрова палітра лірики Степана Руданського.
68. Розвиток романтичної драми в українській літературі першої половини XIX століття (на прикладі творчості Миколи Костомарова).
69. Драматична поема Лесі Українки «Бояриня»: проблематика, образи.
70. Новелістика Василя Стефаника першого періоду творчості: проблематика, образи.
71. Жанрово-стильові особливості вісімдесятників як літературного покоління.
72. Ораторська проза киеворуської доби як жанрова система.
73. Провідні образи і мотиви пейзажної лірики Юрія Клена.
74. Художня своєрідність драматургії Костя Буревія.
75. Художня своєрідність драматургії Івана Дніпровського.
76. Проблемно-тематичні особливості дитячих творів Григора Тютюнника («Степова казка», «Климко», «Вогник далеко в степу»).
77. Художньо-стильові особливості готичного роману Олекси Стороженка «Марко Проклятий»
78. Морально-етичне спрямування малої прози Олекси Стороженка.
79. Художня своєрідність втілення козацької доби у творчості Олекси Стороженка.
80. Єдність світу природи та світу дитячої душі в автобіографічній

дилогії Михайла Стельмаха «Гуси-лебеді летять».

81. Українська літературна казка письменників другої половини XIX століття.

82. Принципи характеротворення у ранній прозі Панаса Мирного (на прикладі повісті «Лихі люди»).

83. Ідейно-естетична своєрідність поетичної творчості Олени Пчілки.

84. Жанр елегії в українській поезії II пол. XIX ст. (Ю. Федькович, Л. Глібов, Олена Пчілка).

85. Збірка Івана Франка «Мій Измарагд» у контексті християнської моралі.

86. Народнопоетична основа збірки Івана Франка «Зів'яле листя».

87. Біблійні мотиви у творчості Івана Франка.

88. Поетика жіночих образів в українській літературі другої половини XIX століття (І. Нечуй-Левицький «Дві московки», «Бурлачка» та Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні?», «Повія»).

89. Поетика роману І. Нечуя-Левицького «Князь Єремія Вишневецький».

90. Проблематика і соціальний характер конфлікту драми Марка Кропивницького «Глитай, або ж Павук».

91. Драма Михайла Старицького «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці»: проблематика, образи.

92. Історичне минуле України в драматичних творах Михайла Старицького.

93. Актуальність і філософська глибина провідних ідей історичних поем Івана Франка.

94. Соціально-психологічна повість Івана Франка «Перехресні стежки»: традиції та новаторство.

95. Жанрове й тематичне багатство драматургії Івана Франка.

96. Поетика повісті Івана Франка «Захар Беркут».

97. Життєва і фольклорна основа драми-феєрії Лесі Українка «Лісова пісня».

98. Проблема жіночої емансипації у повістях Ольги Кобилянської.
99. Традиції та новаторство новелістики Михайла Коцюбинського 1906-1912 років.
100. Галицьке село в художньому зображенні Леся Мартовича.
101. Образ дитини у прозі українських письменників-шістдесятників.
102. Досвід війни в художній свідомості українського шістдесятництва.
103. Епоха й людина у воєнних повістях Віктора Близнеця.
104. Проблематика повістей Віктора Близнеця про дітей і для дітей.
105. Традиції та новаторство Віктора Близнеця в осмисленні історико-революційної теми.
106. Художні особливості малої прози Віктора Близнеця.
107. Прозова спадщина Юрія Станинця.
108. Художній світ поезії Михайла Дяченка.
109. Художній світ поезії Вадима Лесича.
110. Необарокові особливості художньої прози Валерія Шевчука.
111. Жанрово-стильові особливості прози Валерія Шевчука.
112. Поетика повісті Валерія Шевчука «Двері навстіж».
113. Образ міста в романі Валерія Шевчука «Стежка в траві».
114. Біблійна символіка роману Романа Іваничука «Орда».
115. Образ «своєї території» в есеїстиці Юрія Андруховича.
116. Часові структури роману Марії Матіос «Солодка Даруся».
117. Історіософічна концепція доби в творчості Михайла Стельмаха.
118. Мікросвіт сонетарію Миколи Зерова.
119. Особливості поетики «Слова про рідну матір» Максима Рильського.
120. Естетична природа лірики Євгена Плужника.
121. Засоби сатиричної типізації повісті «Іван Іванович» Миколи Хвильового.
122. Своєрідність втілення національної ідеї в ліриці Ліни Костенко.
123. Жанрово-стильові доміанти українських народних соціально-побутових казок.

Орієнтовна тематика дипломних робіт

1. Автобіографічна проза Івана Франка: засоби психологічного образотворення.
2. Авторське словотворення в сучасному українському художньому дискурсі (на матеріалі творів Ірени Карпи, Сергія Жадана, Ліни Костенко).
3. Вираження творчої енергії автора в «Щоденнику» Олександра Довженка.
4. Волинь як текст у романній прозі Володимира Лиса.
5. Діалектні явища в лінгвістичному просторі сучасної української музики.
6. Електронний посібник з літературного краєзнавства Вінниччини для середніх та старших класів загальноосвітньої школи.
7. Естетична парадигма поезії Оксани Забужко.
8. Жанрова структура романів Івана Франка 90-х років XIX століття.
9. Жанрово-стильові модифікації ліричної повісті Євгена Гуцала.
10. Інтертекстуальність як модус новаторства (на матеріалі творчості Василя Стуса).
11. Історизм художнього мислення в романі «Мальви» Романа Іваничука.
12. Категорія героїчного і трагічного у драматургії Бориса Грінченка.
13. Лексико-семантичні особливості промов сучасних українських політиків.
14. Літературна молитва XX століття: естетика і поетика.
15. Методика аналізу пейзажу епічного твору на уроках української літератури в старших класах загальноосвітньої школи.
16. Методика вивчення життєтворчості зарубіжних письменників у контексті літературного краєзнавства Вінниччини.
17. Методика композиційного аналізу епічного твору в системі літературної освіти учнів загальноосвітньої школи.

18. Непоширене речення дієслівної будови: теоретичний та стилістичний аспекти.
19. Номінація їжі та напоїв у подільських говірках Вінницької області.
20. Образ автора в поемах «Христос» і «Каїн» Володимира Сосюри.
21. Особливості мовостилю лірики Василя Стуса.
22. Особливості поезики збірки Івана Франка «Зів'яле листя».
23. Особливості художньої поезики роману «Чотири броди» Михайла Стельмаха.
24. Поетика роману «Маска» Володимира Лиса.
25. Поетика художнього психологізму новелістики Ольги Кобилянської.
26. Порівняння в епічних творах Івана Багряного: структурно-семантичний і стилістичний аспекти.
27. Природа і географія Вінниччини у вимірах літературного краєзнавства в середній ланці загальноосвітньої школи».
28. Психологізм прози Івана Франка (на матеріалі творів «Основи суспільності», «Для домашнього огнища», «Перехресні стежки»).
29. Розширення семантики військових номінацій (на матеріалах прози В. Шкляра).
30. Синтез мистецтв у творчості Михайла Коцюбинського.
31. Філософізм поетичних символів у творчості Тараса Шевченка періоду після заслання.
32. Форми вираження авторської свідомості в малій прозі Михайла Коцюбинського і Василя Стефаника.
33. Функції художніх образів у поезії Івана Андрусяка.
34. Функціонально-семантичний аналіз власних назв (на матеріалі романів В. Лиса «Століття Якова», «Соло для Соломії»).
35. Художнє втілення теми духовенства у прозовій спадщині Івана Нечуя-Левицького.
36. Художній діалог автора і персонажа в експериментальній прозі Галини Пагутяк.
37. Художній світ повістєвої прози Миколи Вінграновського.

38. Художня інтерпретація національної історії в романі «Князь Кий» Володимира Малика.
39. Художня інтерпретація національної історії в романі «Ольвія» Валентина Чемериса.
40. Художня модель роману «Огненне коло» і «Людина біжить над прірвою» Івана Багряного.

Орієнтовна тематика магістерських робіт

1. Екзистенційні виміри прози Валер'яна Підмогильного.
2. Методика взаємопов'язаного вивчення ліричних творів на уроках української та світової літератури в основній школі.
3. Методика вивчення публіцистичних творів у процесі літературної освіти учнів профільної школи.
4. Методика формування міжпредметних літературних умінь у процесі вивчення епічних творів в основній школі.
5. Міфосвіт лірики Ганни Чубач.
6. Поетика малої прози Василя Портяка.
7. Формування вмінь кваліфікованого читача в процесі літературної освіти старшокласників.
8. Вивчення життя і творчості Анатолія Бортняка через призму літературної біографіки.
9. Дискурсивні моделі жанрових форм української жіночої прози 1990-2000 років.
10. Європейські виміри драматургії Володимира Винниченка.
11. Інноваційні підходи до вивчення життя і творчості Миколи Трублаїні в контексті літературного краєзнавства.
12. Інтертекстуальні аспекти малої прози Володимира Русальського.
13. Особливості поетики малої прози Наталі Романович-Ткаченко.
14. Системотворчі моделі української сучасної масової літератури.
15. Українська дитяча повість 60-80-их років ХХ століття: традиції і новаторство (Михайло Стельмах, Олесь Гончар, Всеволод Нестайко).

16. Художні параметри світу науки в українській прозі I половини XX століття.

Вимоги до рецензії

Рецензія на дипломну та магістерську роботу, виступ рецензента є необхідним елементом творчих дебатів на захисті наукового дослідження, гарантом точного й повного виконання встановлених вимог до роботи. Від ретельності рецензента аргументованості й повноти його висновків великою мірою залежить оцінка дипломної чи магістерської роботи державною екзаменаційною комісією. Критичний підхід до студентського наукового дослідження – головний критерій професіоналізму рецензента й доконечна умова конструктивної дискусії під час захисту.

Рецензент на основі вивчення поданої до захисту роботи висвітлює такі обов'язкові питання, як актуальність обраної теми, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, сформульованих у науковому дослідженні, їх повноту та новизну. У рецензії подаються зауваження щодо змісту роботи та висновок щодо її відповідності до встановлених вимог.

Список використаної літератури

1. Вимоги до написання та захисту курсових робіт : навч.-метод. посіб. / [упорядники Б. С. Крищук, О. М. Севастьянова]. – Хмельницький : ХГПА, 2011. – 53 с.
2. Дарманський М. М. Дипломна робота в системі ступеневої підготовки педагогів / М. М. Дарманський, В. П. Калинюк, Ю. В. Телячий. – Хмельницький : Вид-во ХГПІ, 2001. – 141 с.
3. Дипломні роботи: від бакалавра до магістра . - Вінниця: РВВ ВДПУ, 2012. - 154с.
4. Дипломні роботи: метод. Реком. Для студентів, керівників робіт. - Вінниця: ВДПІ, 1997.
5. Інструкція щодо складання бібліографічного запису на автореферати дисертацій / [укладач О. Б. Рудич]; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". – К. : Кн. палата України, 2008. – 19 с.: табл.
6. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила складання : ДСТУ 3582-97. - [Чинний від 1998-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1998. – (Національний стандарт України).
7. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. В. Ковальчук. – К. : Слово, 2009. – 240 с.
8. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / О. В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2006. – 206 с.
9. Кудіна В. В. Педагогіка вищої школи / В. В. Кудіна, М. І. Соловей, Є. С. Спіцин. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К. : Ленвіт, 2007. - 194 с.
10. Курсові та дипломні роботи в системі ступеневої підготовки вчителя початкових класів : метод, рекомєнд. / [укладачі Я. А Збрицька, Н. М. Попик, В. В. Костромицька]. – Хмельницький : Вид-во ХГПК, 1999. – 17 с.
11. Методичні рекомендації до написання і оформлення кваліфікаційних робіт / упорядники Н. В. Крохмаль, Г. О. Нестеренко. – [вид. 2-ге, перероб. і доп.]. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – 52 с.

12. Мороз О. Г. Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки / О. Г. Мороз, О. С. Падалка, В. І. Юрченко, за заг. ред. О. Г. Мороза. – К.: НПУ, 2006. – 206 с.

13. Програма написання курсових робіт для студентів педагогічних спеціальностей / укладач Л. В. Артемова. – К., 2004. – 19 с.

14. Сучасні вимоги до написання та захисту дипломних робіт : навч.-метод, посіб. / укладач Г. В. Вишинська. – Хмельницький : ХГПА 2008. – 77 с.

15. Філінюк А. Г. Наукова робота студента: методичні рекомендації для студентів і магістрантів усіх спеціальностей і форм навчання / А. Г. Філінюк, А. М. Трембіцький. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ, 2007. – 75 с.

16. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підруч. / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – [3-тє вид., стер.]. – К. : Знання-Прес, 2003. – 295 с.

